

Samling af Afgørelser

DOMSTOLENS DOM (Tredje Afdeling)

11. marts 2020*

»Præjudiciel forelæggelse – forbrugerbeskyttelse – direktiv 93/13/EØF – urimelige kontraktvilkår i forbrugeraftaler – aftale om lån optaget i valuta – artikel 4, stk. 1 – hensyntagen til alle andre kontraktvilkår med henblik på at vurdere, om det anfægtede vilkår er urimeligt – artikel 6, stk. 1 – den nationale rets ex officio-undersøgelse af, om et vilkår er urimeligt – rækkevidde«

I sag C-511/17,

angående en anmodning om præjudiciel afgørelse i henhold til artikel 267 TEUF, indgivet af Fővárosi Törvényszék (retten i første instans i Budapest, Ungarn) ved afgørelse af 18. juli 2017, indgået til Domstolen den 21. august 2017, i sagen,

Györgyné Lintner

mod

UniCredit Bank Hungary Zrt.

har

DOMSTOLEN (Tredje Afdeling),

sammensat af afdelingsformanden, A. Prechal (refererende dommer), Domstolens præsident, K. Lenaerts, som fungerende dommer for Tredje Afdeling, samt dommerne L.S. Rossi, J. Malenovský og F. Biltgen,

generaladvokat: E. Tanchev,

justitssekretær: fuldmægtig R. Şereş,

på grundlag af den skriftlige forhandling og efter retsmødet den 19. september 2019,

efter at der er afgivet indlæg af:

- UniCredit Bank Hungary Zrt ved ügyvédek T. Kende, Z. Lajer, Á. Szöke og J. Pettkó-Szandtner,
- den ungarske regering ved M.Z. Fehér, som befuldmægtiget,
- Europa-Kommissionen ved L. Havas og N. Ruiz García, som befuldmægtigede,

og efter at generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse i retsmødet den 19. december 2019,

* Processprog: ungarsk.

afsagt følgende

Dom

- 1 Anmodningen om præjudiciel afgørelse vedrører fortolkningen af artikel 6, stk. 1, i Rådets direktiv 93/13/EØF af 5. april 1993 om urimelige kontraktvilkår i forbrugeraftaler (EFT 1993, L 95, s. 29).
- 2 Anmodningen er blevet indgivet under en sag mellem Györgyné Lintner og UniCredit Bank Hungary Zrt. (herefter »UniCredit Bank«) vedrørende spørgsmålet, om visse vilkår indeholdt i en låneaftale mod pant i fast ejendom er urimelige, hvilket lån er optaget i fremmed valuta.

Retsforskrifter

EU-retten

- 3 21. betragtning til direktiv 93/13 har følgende ordlyd:

»[M]edlemsstaterne skal træffe de nødvendige foranstaltninger til at hindre, at der fastsættes urimelige kontraktvilkår i aftaler, der indgås mellem en forbruger og en erhvervsdrivende, og til at sikre, at de, hvis de alligevel findes, ikke binder forbrugeren, og at aftalen fortsat er bindende for parterne på samme vilkår, hvis den kan videreføres uden de urimelige vilkår.[.]«
- 4 Dette direktivs artikel 4, stk. 1, lyder:

»Det vurderes, om et kontraktvilkår er urimeligt, under hensyn til hvilken type varer eller tjenesteydelser aftalen omfatter, og ved på tidspunktet for aftalens indgåelse at tage hensyn til alle omstændighederne i forbindelse med dens indgåelse samt til alle andre vilkår i aftalen eller i en anden aftale, som hænger sammen med denne, jf. dog artikel 7.«
- 5 Direktivets artikel 6, stk. 1, fastsætter:

»Medlemsstaterne fastsætter, at urimelige kontraktvilkår i en aftale, som en erhvervsdrivende har indgået med en forbruger, i henhold til deres nationale lovgivning ikke binder forbrugeren, og at aftalen forbliver bindende for parterne på i øvrigt samme vilkår, hvis den kan opretholdes uden de urimelige kontraktvilkår.«
- 6 Artikel 7, stk. 1, i direktiv 93/13 fastsætter:

»Medlemsstaterne sikrer, at der i forbrugernes og konkurrenternes interesse findes egnede og effektive midler til at bringe anvendelsen af urimelige kontraktvilkår i aftaler, der indgås mellem forbrugere og en erhvervsdrivende, til ophør.«
- 7 Direktivets artikel 8 bestemmer:

»Medlemsstaterne kan inden for det område, der omfattes af dette direktiv, vedtage eller bevare strengere bestemmelser, der er forenelige med traktaten, for at sikre en mere omfattende beskyttelse af forbrugerne.«

Ungarsk ret

- 8 § 3, stk. 2, i Polgári Törvénykönyvről szóló 1952. évi IV. törvény (lov nr. IV af 1952 om den civile lovbog) i den affattelse, der finder anvendelse på tvisten i hovedsagen (herefter »civillovbogen«), bestemte følgende:

»Retten er bundet af de påstande og anbringender, som parterne har fremført, medmindre andet er udtrykkeligt anført i lovgivningen. Retten vurderer de af parterne fremførte påstande og anbringender, idet den tager hensyn til deres indhold og ikke deres formelle udformning. [...]«

- 9 Civillovbogens § 23, stk. 1, bestemmer som følger:

»Følgende er omfattet af de regionale retters kompetence:

[...]

k) søgsmål med påstand om, at urimelige kontraktvilkår er ugyldige

[...]«

- 10 Denne lovs artikel 73A, stk. 1, bestemmer følgende:

»Repræsentation ved en advokat er obligatorisk

[...]

b) i sager, som henhører under en regional rets beføjelser som første instans, hvilket gælder på samtlige stadier af proceduren, og ligeledes i forbindelse med en appel [...]«

- 11 Civillovbogens § 215 har følgende ordlyd:

»Afgørelsen må ikke gå videre end de påstande, der er nedlagt inden for rammerne af stævningen eller af forsvarer. Denne regel finder ligeledes anvendelse for så vidt angår påstande, der er accessoriske til de principale påstande (renter, omkostninger etc.)«

Twisten i hovedsagen og de præjudicielle spørgsmål

- 12 Den 13. december 2007 indgik Györgyné Lintner og UniCredit Bank en låneaftale mod pant i fast ejendom optaget i udenlandsk valuta. Denne aftale indeholder visse vilkår, som giver UniCredit Bank ret til ensidigt at ændre aftalen.
- 13 Den 18. juli 2012 anlagde Györgyné Lintner sag ved Fővárosi Törvényszék (retten i første instans i Budapest, Ungarn) med påstand om, at det med tilbagevirkende kraft blev fastslået, at de nævnte vilkår var ugyldige, idet dette søgsmål navnlig var baseret på direktiv 93/13. Ved dom af 29. august 2013 frifandt denne ret sagsøgte.
- 14 Ved en kendelse afsagt den 1. april 2014 ophævede Fővárosi Ítéltábla (den regionale appeldomstol i Budapest, Ungarn), efter appel iværksat af Györgyné Lintner, denne dom og hjemviste sagen til Fővárosi Törvényszék (retten i første instans i Budapest). Fővárosi Ítéltábla (den regionale appeldomstol i Budapest) anførte i denne kendelse, at Domstolen i praksis vedrørende direktiv 93/13 systematisk havde fastslået princippet om, at en domstol i sager om aftaler indgået med forbrugere ex officio skal undersøge, om vilkårene i disse aftaler er urimelige. Denne ret præciserede i denne forbindelse, at ifølge dens forståelse af det nævnte direktiv og retspraksis desangående samt den

nationale ret, der finder anvendelse, er en effektiv anvendelse af dette direktiv kun mulig, hvis retten ex officio undersøger hele den omtvistede aftale. Den traf derfor bestemmelse om, at Fővárosi Törvényszék (retten i første instans i Budapest) skal opfordre sagsøgeren til at oplyse, om hun ønskede at påberåbe sig, at de vilkår, som var omhandlet i kendelsen, eller andre vilkår i aftalen, som ikke var omfattet af det oprindelige søgsmål, var urimelige, og om hun anså sig for bundet af aftalen, hvis der sås bort fra de omhandlede vilkår.

- 15 Ved en kendelse afsagt den 7. december 2015 afsluttede Fővárosi Törvényszék (retten i første instans i Budapest), efter at have genoptaget sagen, proceduren med den begrundelse, at Györgyné Lintner ikke havde efterkommet opfordringen til at formulere en påstand »om anvendelse af de juridiske konsekvenser af ugyldigheden« i henhold til ad hoc-bestemmelserne vedrørende aftaler om lån optaget i fremmed valuta som den i hovedsagen omhandlede, vedtaget i løbet af 2014 efter indgåelsen af låneaftaler som vedrørte hende. Denne lovgivning omfatter bl.a. Kúriának a pénzügyi intézmények fogyasztói kölcsönszerződéseire vonatkozó jogegységi határozatával kapcsolatos egyes kérdések rendezéséről szóló 2014. évi XXXVIII. törvény (lov nr. XXXVIII af 2014 om afgørelse af visse spørgsmål i tilknytning til afgørelse truffet af Kúria (øverste domstol, Ungarn) med henblik på ensartet fortolkning af civilretlige bestemmelser vedrørende låneaftaler indgået af kreditinstitutter), og Kúriának a pénzügyi intézmények fogyasztói kölcsönszerződéseire vonatkozó jogegységi határozatával kapcsolatos egyes kérdések rendezéséről szóló 2014. évi XXXVIII. törvényben rögzített elszámolás szabályairól és egyes egyéb rendelkezésekről szóló 2014. évi XL. törvény (lov nr. XL af 2014 om de regler, der finder anvendelse på den opgørelse, der er omhandlet i lov nr. XXXVIII af 2014 om afgørelse af visse spørgsmål i tilknytning til afgørelse truffet af Kúria (øverste domstol) med henblik på ensartet fortolkning af civilretlige bestemmelser vedrørende låneaftaler indgået af kreditinstitutter og vedrørende andre forskellige bestemmelser, herefter »lov DH 1 og DH 2«), som indeholder bestemmelser, der regulerer konstateringen af, om vilkår er urimelige, samt de konsekvenser, som kan drages heraf, hvad angår visse vilkår indeholdt i disse aftaler, nemlig om retten til ensidigt at ændre kontrakten og forskellen mellem salgs- og købskursen på den pågældende valuta.
- 16 Den 29. marts 2016 stadfæstede Fővárosi Ítéltábla (den regionale appeldomstol i Budapest), for hvilken Györgyné Lintner havde iværksat endnu en appel, kendelsen for så vidt angår vilkårene omhandlet i lov DH 1 og DH 2, men ophævede i øvrigt kendelsen og pålagde Fővárosi Törvényszék (retten i første instans i Budapest) at træffe en ny afgørelse.
- 17 I denne forbindelse fastslog Fővárosi Ítéltábla (den regionale appeldomstol i Budapest), at selv om vilkårene omhandlet i lov DH 1 og DH 2 ikke længere kunne gøres til genstand for en domstolsafgørelse, skulle Fővárosi Törvényszék (retten i første instans i Budapest) ikke desto mindre, henset til de af Györgyné Lintner nedlagte påstande, undersøge vilkårene i denne samme aftale vedrørende notarpåtegning, opsigelsesgrunde og visse udgifter, som påhviler forbrugeren.
- 18 Fővárosi Törvényszék (retten i første instans i Budapest), der skal træffe afgørelse om disse vilkår, har anført, at den således er forpligtet til ex officio at undersøge de kontraktvilkår, som Györgyné Lintner ikke anfægtede i første instans, selv om hun heller ikke som led i søgsmålsgrundene nævnte faktiske forhold, som gav mulighed for at konkludere, at hun ligeledes havde nedlagt påstand om, at det blev fastslået, at de af Fővárosi Ítéltábla (den regionale appeldomstol i Budapest) behandlede vilkår var urimelige.
- 19 Den forelæggende ret ønsker således oplyst, dels i hvilket omfang den skal undersøge den urimelige karakter af hvert vilkår i en kontrakt, hvoraf visse vilkår er genstand for et søgsmål, der er anlagt af en forbruger, dels om den som led i denne undersøgelse er bundet af sagsøgerens påstande. Den forelæggende ret har i denne henseende henvist til Domstolens praksis, bl.a. dom af 4. juni 2009, Pannon GSM (C-243/08, EU:C:2009:350), hvoraf følger, at det er berettiget ex officio at bedømme, om vilkår er urimelige, når forbrugeren ikke er bekendt med sine rettigheder eller er afskrækket fra at gøre

dem gældende som følge af de udgifter, som et søgsmål kan skabe. Den forelæggende ret har præciseret, at sager med henblik på, at det fastslås, at kontraktvilkår er urimelige, i henhold til ungarsk ret kun kan anlægges med advokatbistand.

20 På denne baggrund har Fővárosi Törvényszék (retten i første instans i Budapest) besluttet at udsætte sagen og forelægge Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:

- »1) Skal artikel 6, stk. 1, i [direktiv 93/13] – henset ligeledes til den nationale lovgivning, der fastsætter en forpligtelse til at lade sig repræsentere under et søgsmål – fortolkes således, at det er nødvendigt at undersøge hvert kontraktvilkår individuelt i forhold til spørgsmålet om, hvorvidt det kan anses for urimeligt, uafhængigt af om det reelt er nødvendigt at undersøge samtlige kontraktvilkår for at træffe afgørelse om den ved søgsmålet nedlagte påstand?
- 2) Skal artikel 6, stk. 1, i [direktiv 93/13] ellers, i modsætning til hvad der er foreslået i spørgsmål 1, fortolkes således, at alle de øvrige kontraktvilkår skal undersøges, for at det kan konkluderes, at det vilkår, som påstanden vedrører, er urimeligt?
- 3) Såfremt spørgsmål 2 besvares bekræftende, indebærer dette da, for at det kan afgøres, om det pågældende vilkår er urimeligt, at det er nødvendigt at undersøge kontrakten i dens helhed, idet urimeligheden af hvert af kontraktens elementer ikke skal undersøges selvstændigt og uafhængigt af det i stævningen anfægtede vilkår?»

Om de præjudicielle spørgsmål

Det første spørgsmål

- 21 Med det første spørgsmål ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om artikel 6, stk. 1, i direktiv 93/13 skal fortolkes således, at en national ret, for hvilken en sag verserer, der er anlagt af en forbruger, med påstand om, at det fastslås, at visse vilkår i en kontrakt, som forbrugeren har indgået med en erhvervsdrivende, er urimelige, er forpligtet til ex officio og individuelt at undersøge alle de andre kontraktvilkår, som forbrugeren ikke har anfægtet, med henblik på at efterprøve, om disse vilkår kan anses for urimelige.
- 22 Det fremgår af forelæggelsesafgørelsen, at Györgyné Lintner i det oprindelige søgsmål alene havde nedlagt påstand om, at det blev fastslået, at de kontraktvilkår, som gav UniCredit Bank mulighed for ensidigt at ændre den i hovedsagen omhandlede låneaftale, var urimelige. På sagens nuværende trin skal den forelæggende ret imidlertid tage stilling til, om den i henhold til direktiv 93/13 – som den er blevet pålagt ved afgørelsen truffet af Fővárosi Ítéltábla (den regionale appeldomstol i Budapest), der har afsagt dom i appelinstanden – er forpligtet til at udvide den tvist, der verserer for den, til en bedømmelse af, om vilkårene i denne kontrakt vedrørende notarpåtegningen, opsigelsen heraf og visse udgifter, der er pålagt Györgyné Lintner, eventuelt er urimelige, selv om sagsøgeren i hovedsagen ikke havde anfægtet disse vilkår i sit oprindelige søgsmål.
- 23 Det følger i denne henseende af Domstolens faste praksis, at den ved direktiv 93/13 indførte beskyttelsesordning hviler på den betragtning, at forbrugeren befinder sig i en svagere stilling end den erhvervsdrivende såvel hvad angår forhandlingsstyrke som informationsniveau, og at forbrugeren som følge heraf tiltræder betingelser, som på forhånd er udarbejdet af den erhvervsdrivende, uden at han kan øve nogen indflydelse på disses indhold (jf. bl.a. dom af 4.6.2009, Pannon GSM, C-243/08, EU:C:2009:350, præmis 22, og af 17.5.2018, Karel de Grote – Hogeschool Katholieke Hogeschool Antwerpen, C-147/16, EU:C:2018:320, præmis 26).

- 24 Domstolen har ligeledes fastslået, at under hensyntagen til denne svagere stilling bestemmer direktivets artikel 6, stk. 1, at urimelige kontraktvilkår ikke er bindende for forbrugeren. Det fremgår således af retspraksis, at der er tale om en præceptiv bestemmelse, der har til formål at erstatte den formelle balance, som kontrakten indfører mellem kontrahenternes rettigheder og forpligtelser, med en reel balance, der skal genindføre ligheden mellem parterne (dom af 17.5.2018, Karel de Grote – Hogeschool Katholieke Hogeschool Antwerpen, C-147/16, EU:C:2018:320, præmis 27 og den deri nævnte retspraksis).
- 25 For at sikre den ved direktivet tilsigtede beskyttelse har Domstolen fremhævet, at uligheden mellem forbrugeren og den erhvervsdrivende alene kan ophæves ved positive foranstaltninger, der er uafhængige af kontraktparterne selv (dom af 9.11.2010, VB Pénzügyi Lízing, C-137/08, EU:C:2010:659, præmis 48, og af 17.5.2018, Karel de Grote – Hogeschool Katholieke Hogeschool Antwerpen, C-147/16, EU:C:2018:320, præmis 28 og den deri nævnte retspraksis).
- 26 For det første og i henhold til fast retspraksis skal de nationale retter, når de råder over de oplysninger vedrørende de retlige eller faktiske omstændigheder, som denne prøvelse kræver, således ex officio efterprøve, om et kontraktvilkår, der henhører under anvendelsesområdet for direktiv 93/13, er urimeligt, og derved afhjælpe den manglende ligevægt mellem forbrugeren og den erhvervsdrivende (dom af 17.5.2018, Karel de Grote – Hogeschool Katholieke Hogeschool Antwerpen, C-147/16, EU:C:2018:320, præmis 29, og af 20.9.2018, OTP Bank og OTP Faktoring, C-51/17, EU:C:2018:750, præmis 87 og den deri nævnte retspraksis).
- 27 Dermed er den ex officio-undersøgelse, som den nationale ret, for hvilken en tvist verserer, er forpligtet til at foretage i medfør af direktiv 93/13, for det første begrænset til de kontraktvilkår, hvis urimelige karakter kan fastslås på grundlag af de retlige og faktiske forhold, der fremgår af de sagsakter, som denne nationale ret råder over. Hvis denne ret ikke råder over alle disse oplysninger, er den nemlig ikke i stand til at foretage denne undersøgelse (jf. i denne retning dom af 13.9.2018, Profi Credit Polska, C-176/17, EU:C:2018:711, præmis 46 og 47).
- 28 For det andet skal en sådan undersøgelse overholde grænserne for tvistens genstand, forstået som det resultat, som en part tilsigter med sit krav i betragtning af de påstande og anbringender, som parten har fremsat med henblik herpå.
- 29 Selv om den forbrugerbeskyttelse, der tilsigtes med direktiv 93/13, kræver et positivt indgreb fra den nationale ret, for hvilken en tvist verserer, er det med henblik på, at denne beskyttelse indrømmes, alligevel indledningsvis nødvendigt, at en af kontrahenterne indleder en retslig procedure (jf. i denne retning dom af 1.10.2015, ERSTE Bank Hungary, C-32/14, EU:C:2015:637, præmis 63).
- 30 Endvidere kan effektiviteten af den beskyttelse, som den pågældende nationale ret i henhold til dette direktiv skal indrømme forbrugeren ved et indgreb ex officio, ikke være så vidtrækkende, at der ses bort fra tvistens genstand, eller grænserne herfor overskrides, hvilken genstand er defineret af parterne ved deres krav, læst i betragtning af de anbringender, som de har fremsat, og den nationale ret er ikke forpligtet til at udvide tvisten ud over de påstande og anbringender, som er fremsat for denne ret, idet den med henblik på at kontrollere, om vilkårene eventuelt er urimelige, foretager en individuel analyse af alle de andre vilkår i en kontrakt, hvoraf kun visse vilkår er genstand for et søgsmål, der er indbragt for den.
- 31 Denne vurdering berettiges bl.a. ved den omstændighed, at dispositionsprincippet, hvorefter parterne fastlægger tvistens genstand, og princippet ne ultra petita, hvorefter retten ikke må træffe videre afgørelse end parternes krav, hvortil den ungarske regering ligeledes har henvist i retsmødet, ville kunne tilsidesættes, hvis de nationale retter i henhold til direktiv 93/13 var forpligtet til at se bort fra eller gå ud over grænserne for tvistens genstand, som er fastsat ved parternes påstande og anbringender, som generaladvokaten i det væsentlige ligeledes har anført i punkt 43 og 51 i forslaget til afgørelse.

- 32 Den nationale ret skal således inden for grænserne af genstanden for den tvist, der verserer for den, undersøge et kontraktvilkår ex officio, henset til den beskyttelse, som en forbruger skal indrømmes i henhold til direktiv 93/13, for at undgå, at dennes krav forkastes ved en afgørelse, der eventuelt har fået retskraft, selv om kravene kunne være blevet tiltrådt, hvis forbrugeren ikke på grund af manglende viden havde undladt at gøre gældende, at dette vilkår var urimeligt.
- 33 Det skal ligeledes præciseres, at den nationale ret, for at forbrugeren i fuldt omfang kan nyde den beskyttelse, som han er indrømmet ved direktiv 93/13, og for at denne beskyttelses effektive virkning ikke skades, ikke skal foretage en formalistisk udlægning af de krav, som den er forelagt, men tværtimod skal forstå deres indhold i lyset af de anbringender, som er fremsat til støtte for disse.
- 34 Det følger af de betragtninger, der er anført i nærværende doms præmis 27-33, at alene kontraktvilkår, der, selv om de ikke er omhandlet i forbrugers søgsmål, er knyttet til tvistens genstand som defineret af parterne, henset til deres påstande og anbringender, er omfattet af den ex officio-undersøgelingsforpligtelse, som påhviler den nationale ret, som sagen verserer for, og disse vilkår skal undersøges med henblik på at kontrollere, om de eventuelt er urimelige, når denne ret råder over de retlige og faktiske oplysninger, som denne prøvelse kræver.
- 35 For det andet kan det hvad angår gennemførelsen af denne forpligtelse til at foretage en ex officio-undersøgelse, selv om forpligtelsen er begrænset til de vilkår, der er nævnt i den foregående præmis, alligevel ikke heraf udledes, at den nationale ret, for hvilken en tvist verserer, med henblik på denne undersøgelse under alle omstændigheder udelukkende skal forholde sig til de retlige og faktiske forhold, som parterne har påberåbt sig, med henblik på at begrænse den nævnte undersøgelse til de vilkår, hvis urimelige karakter kan vurderes endeligt på grundlag af disse forhold alene.
- 36 Domstolen har nemlig flere gange fastslået, at den nationale ret er forpligtet til ex officio at træffe bevisforanstaltninger med henblik på at afgøre, om vilkår i en kontrakt, som er genstand for den tvist, der verserer for den, og som er indgået mellem en erhvervsdrivende og en forbruger, falder inden for anvendelsesområdet for direktiv 93/13 (jf. i denne retning dom af 9.11.2010, VB Pénezügyi Lizing, C-137/08, EU:C:2010:659, præmis 56, og af 7.11.2019, Profi Credit Polska, C-419/18 og C-483/18, EU:C:2019:930, præmis 66).
- 37 På samme måde, og som generaladvokaten i det væsentlige har anført i punkt 61-64 i sit forslag til afgørelse, skal den nationale ret – hvis de retlige og faktiske oplysninger, som fremgår af de sagsakter, der er forelagt denne ret, rejser alvorlig tvivl om den urimelige karakter af visse vilkår, som forbrugeren ikke har anfægtet, men som har forbindelse til tvistens genstand, uden at der imidlertid kan foretages en endelig vurdering heraf – om nødvendigt ex officio træffe bevisforanstaltninger med henblik på at supplere sagsakterne ved, under overholdelse af kontradiktionsprincippet, at anmode parterne om at forelægge den afklaringer og de nødvendige dokumenter med henblik herpå.
- 38 Det følger heraf, at den nationale ret er forpligtet til ex officio at træffe bevisforanstaltninger, såsom de i nærværende doms foregående præmis omhandlede, idet de retlige og faktiske oplysninger, der allerede fremgår af sagens akter, rejser alvorlig tvivl om den urimelige karakter af visse vilkår, som, selv om forbrugeren ikke har anfægtet dem, har forbindelse til tvistens genstand, og idet gennemførelsen af den ex officio-undersøgelse, der påhviler denne ret, dermed kræver, at sådanne bevisforanstaltninger træffes.
- 39 I denne sag synes det at følge af de betragtninger, der fremgår af nærværende doms præmis 22, at den forelæggende ret har taget udgangspunkt i forudsætningen om, at de vilkår, som Györgyné Lintner ikke har anfægtet, ikke har forbindelse til genstand for tvisten i hovedsagen, eftersom behandlingen af hendes krav, som udtrykkeligt vedrører de vilkår, der giver UniCredit Bank mulighed for ensidigt at ændre kontrakten, på ingen måde afhænger af en stillingtagen til disse vilkår. I dette tilfælde omfatter ex officio-undersøgelingsforpligtelsen i henhold til direktiv 93/13 ikke disse vilkår, med forbehold for den prøvelse, som den forelæggende ret i givet fald skal foretage vedrørende tvistens genstand, henset

til de påstande og anbringender, som Györgyné Lintner har fremsat. Denne konklusion påvirker imidlertid ikke Györgyné Lintners mulighed for i medfør af gældende national ret, efter opfordring fra den forelæggende ret eller på eget initiativ, eventuelt at anlægge et nyt søgsmål til prøvelse af de kontraktvilkår, som ikke var genstand for det oprindelige søgsmål, eller at udvide genstanden for den tvist, som verserer for denne ret.

- 40 Den omstændighed, at Györgyné Lintner er repræsenteret ved en advokat, har i øvrigt ikke betydning for den ovenstående analyse, idet det overordnede spørgsmål om omfanget af den ex officio-undersøgelse, der påhviler den nationale ret, skal behandles uden hensyntagen til de konkrete omstændigheder i hver sag (jf. analogt dom af 4.10.2007, Rampion og Godard, C-429/05, EU:C:2007:575, præmis 62 og 65).
- 41 Det skal for det første bemærkes, at det følger af artikel 8 i direktiv 93/13, at »[m]edlemsstaterne [...] inden for det område, der omfattes af dette direktiv, [kan] vedtage eller bevare strengere bestemmelser, der er forenelige med traktaten, for at sikre et højere forbrugerbeskyttelsesniveau«. Følgelig kan medlemsstaterne i deres nationale ret frit foreskrive en videre ex officio-undersøgelse end den, som deres retsinstanser er forpligtet til at foretage i henhold til dette direktiv, jf. de betragtninger, der fremgår af nærværende doms præmis 28-38.
- 42 For det andet er den nationale ret i tilfælde af, at den, efter at den på grundlag af de faktiske og retlige forhold, den har kendskab til, eller som den har fået meddelelse om efter bevisforanstaltninger, som den i denne henseende har truffet ex officio, har fastslået, at et vilkår henhører under direktivets anvendelsesområde, efter en bedømmelse, som den har foretaget ex officio, konstaterer, at dette vilkår er urimeligt, som hovedregel forpligtet til at meddele sagens parter dette og til at anmode dem om kontradiktorisk at drøfte det i henhold til de former, der er fastsat herom i de nationale processuelle regler (jf. i denne retning dom af 21.2.2013, Banif Plus Bank, C-472/11, EU:C:2013:88, præmis 31 og 32, og af 7.11.2019, Profi Credit Polska, C-419/18 og C-483/18, EU:C:2019:930, præmis 70).
- 43 For det tredje skal den nationale ret ikke i medfør af direktiv 93/13 undlade at anvende sådanne kontraktvilkår, hvis forbrugeren, efter at han er blevet belært af retten, ikke har til hensigt at gøre gældende, at vilkårene er urimelige og ikke-bindende (dom af 4.6.2009, Pannon GSM, C-243/08, EU:C:2009:350, præmis 33).
- 44 Henset til det ovenstående skal det første spørgsmål besvares med, at artikel 6, stk. 1, i direktiv 93/13 skal fortolkes således, at en national ret, for hvilken en sag verserer, der er anlagt af en forbruger med påstand om, at det fastslås, at visse vilkår i en kontrakt, som forbrugeren har indgået med en erhvervsdrivende, er urimelige, ikke er forpligtet til ex officio og individuelt at undersøge alle de andre kontraktvilkår, som forbrugeren ikke har anfægtet, med henblik på at efterprøve, om disse vilkår kan anses for urimelige, men alene skal undersøge de vilkår, som er forbundet med tvistens genstand, således som denne er afgrænset af parterne, når den råder over de retlige og faktiske oplysninger, der er nødvendige i denne henseende, eventuelt suppleret af bevisforanstaltninger.

Det andet og det tredje spørgsmål

- 45 Med det andet og det tredje spørgsmål, der behandles samlet, ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om artikel 4, stk. 1, og artikel 6, stk. 1, i direktiv 93/13 skal fortolkes således, at når der med henblik på at vurdere, om det kontraktvilkår, der danner grundlag for en forbrugers krav, er urimeligt, ligeledes skal tages hensyn til alle øvrige vilkår i en kontrakt, som forbrugeren har indgået med en erhvervsdrivende, indebærer en sådan hensyntagen da i sig selv en forpligtelse for den nationale ret, for hvilken sagen verserer, til ex officio at undersøge, om alle disse vilkår eventuelt er urimelige.

- 46 I denne henseende har Domstolen fastslået, at det følger af artikel 4, stk. 1, i direktiv 93/13, at den nationale ret ved bedømmelsen af, om det kontraktvilkår, der er grundlaget for den påstand, der er nedlagt for den, eventuelt er urimeligt, skal tage hensyn til alle andre vilkår i kontrakten (dom af 21.2.2013, Banif Plus Bank, C-472/11, EU:C:2013:88, præmis 41).
- 47 Denne forpligtelse til at tage hensyn til de øvrige vilkår i den kontrakt, der er indgået mellem en erhvervsdrivende og en forbruger, forklares ved, at undersøgelsen af det anfægtede vilkår skal tage hensyn til alle de elementer, der kan være relevante for at forstå dette vilkår i sin sammenhæng, for så vidt som det, henset til kontraktens indhold, med henblik på at vurdere, om dette vilkår er urimeligt, kan være nødvendigt at vurdere den samlede virkning af alle vilkårene i den nævnte kontrakt (jf. i denne retning dom af 21.4.2016, Radlinger og Radlingerová, C-377/14, EU:C:2016:283, præmis 95).
- 48 Som det fremgår af betragtningerne fremført som led i analysen af det første spørgsmål, og som generaladvokaten har anført i punkt 75 i sit forslag til afgørelse, følger det imidlertid ikke heraf, at den nationale ret er forpligtet til at tage selvstændigt hensyn til disse øvrige kontraktvilkår hvad angår den urimelige karakter heraf som led i den bedømmelse, som denne ret foretager i henhold til artikel 6, stk. 1, i direktiv 93/13.
- 49 Henset til det ovenstående skal det andet og det tredje spørgsmål besvares med, at artikel 4, stk. 1, og artikel 6, stk. 1, i direktiv 93/13 skal fortolkes således, at selv om det er rigtigt, at der med henblik på at vurdere, om det kontraktvilkår, der danner grundlag for en forbrugers krav, er urimeligt, ligeledes skal tages hensyn til alle øvrige vilkår i en kontrakt, som er indgået mellem en erhvervsdrivende og denne forbruger, indebærer denne hensyntagen ikke i sig selv en forpligtelse for den nationale ret, for hvilken sagen verserer, til ex officio at undersøge, om alle disse vilkår eventuelt er urimelige.

Sagsomkostninger

- 50 Da sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den forelæggende ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagsomkostningerne. Bortset fra de nævnte parters udgifter kan de udgifter, som er afholdt i forbindelse med afgivelse af indlæg for Domstolen, ikke erstattes.

På grundlag af disse præmisser kender Domstolen (Tredje Afdeling) for ret:

- 1) **Artikel 6, stk. 1, i Rådets direktiv 93/13/EØF af 5. april 1993 om urimelige kontraktvilkår i forbrugeraftaler skal fortolkes således, at en national ret, for hvilken en sag verserer, der er anlagt af en forbruger med påstand om, at det fastslås, at visse vilkår i en kontrakt, som forbrugeren har indgået med en erhvervsdrivende, er urimelige, ikke er forpligtet til ex officio og individuelt at undersøge alle de andre kontraktvilkår, som denne forbruger ikke har anfægtet, med henblik på at efterprøve, om disse vilkår kan anses for urimelige, men alene skal undersøge de vilkår, som er forbundet med tvistens genstand, således som denne er afgrænset af parterne, når den råder over de retlige og faktiske oplysninger, der er nødvendige i denne henseende, eventuelt suppleret af bevisforanstaltninger.**
- 2) **Artikel 4, stk. 1, og artikel 6, stk. 1, i direktiv 93/13 skal fortolkes således, at selv om det er rigtigt, at der med henblik på at vurdere, om det kontraktvilkår, der danner grundlag for en forbrugers krav, er urimeligt, ligeledes skal tages hensyn til alle øvrige vilkår i en kontrakt, som er indgået mellem en erhvervsdrivende og denne forbruger, indebærer denne hensyntagen ikke i sig selv en forpligtelse for den nationale ret, for hvilken sagen verserer, til ex officio at undersøge, om alle disse vilkår eventuelt er urimelige.**

Underskrifter